

"A kép, mit látsz, megtévesztő"
MOZI+KLIP

"Megvan a jegy s talán ott van az élet, de illúziók nélkül semmit sem ér" - szól a filmkezdő dal, akaratlan is jelezve, ha a mítosz meseigénnyé is sorvadt, örök szükséglet marad.

Búfelejtő áhítatvágyunk kielégítésére manapság a klip a legalkalmasabb. Szuggesztivitása révén egyre kizárólagosabb recept az unalom ellen, mert a klip maga is retteg az unalomtól: minden gesztusa happy-imitáció. S teszi ezt oly élethűen, hogy infantizáló remekeit már a közönség éhsége termeli újra - a szem rágógumijából így lett narkómánia. Az önfeledtség kéjérzete és az öntudat hiánya ez esetben egymást feltételezik. S miközben a Semmi mind fantasztikusabb álarcokban járja - járhatja velünk násztáncát, cserébe hipnózisa alatt megélhetővé hihetjük álmainkat. Csakhogy ezek sem igazán mieink: köztudott, hogy ami "kint" narancs, nálunk csak citromként érik be s rövidesen a citrompótlónak is örülve áhítjuk - nem ama déli gyümölcsöt, hanem hogy rosszabb ne legyen. Persze áhítatunk rezignált, mert indulataink is reményvesztettek.

A nyugati videoklip a fogyasztói lét reklámhallelujáját zengi, a keleti-hazai klip viszont eleve nevetségessé válna, ha ezt kísérelné meg. (Mégkísérelte.) De, ha az a fajta jólét, mely e kulturális kozmetikumot divattá tette, nálunk hiányzik, készíthető-e egyáltalán "versenyképes" hazai klip? Születhet-e még mese, amelynek jóérzéssel átadhatjuk magunkat? A "nagy generációval" lezárult az a kor, amikor még voltak megszépíthető emlékek, álmaink pedig önnön nyomorúságunk tükörképei. Az alapvető szükségletek elérhetetlenbe való száműzésével a hajdan volt "dicső eszmények" is érvényüket veszítették. A vágyott lehetőségek birodalma vegetációnk egy sajátos vetületévé vált.

Mindezek ismeretében és mindezek ellenére hiteles és élvezhető klipet készíteni fantomnak tűnik. Tímár Péter engedett a kísértésnek. Egyébként is: a tömegigénynek való behódolást eljátszani, s közben mit sem törődni vele - minden mozis örök kötélbánca. Tímár szerencsére nem esik a licencegyártás vagy az ízlésgúnyolás csapdájába. Klipjei sajátos módon lettek magyarok. Készítésükhöz önnön szorongó s azt ironikusan kezelő hangulatait, életérzéseit hívta elő, amelyek mégis egy mind kiégettebb társadalmi közérzetről képesek beszámolni. Ez a ki nem mondott hiány az éltetője minden filmre átírt dalnak, az ebből fakadó bálványéhség csábítja a nézőt, de a várt enyhítő morfinillúzió

helyett fanyar grimasz a végeredmény. Ily módon szembesít a gyerekkor porladó rekvizítumaival, a tapsviharban megdicsőülő pártgyűléssel, s így kerülnek a romantikus-reménytelen elvágódó ábrándok a fekélyesedő törődöttség mellé. Mert mára már nem a látványos, diktatórikus módszerek jelentik a legfőbb veszélyt (ebből persze nem következik meglétük negligálása), hanem a sorvasztó, uniformizált hétköznapiak. Eleve vesztes pozíció ez, amelyből csak hitetlen kitörési kísérletek születhetnek. E táj már nem az Oblomovok, hanem a deheroizált comicsfigurák hajléka, akik génjeikben hordják tehetetlen várakozásuk esélytelenségét, hogy egyszer mégis megteszi, kimondja valaki helyettük is azt, amit porladó személyiségük már nem enged. A Biblia lágymelegnek nevezi ezt a létezési fokot és érdemtelennek tartja a feloldozásra. Mi ma abszurdnak hívjuk, kicsit felmentve magunkat ezáltal a felelősség alól. Helyzetünk szimbóluma már nem labirintus vagy sivatag, hanem a mocsarasodó vidék. Lehetetlennek ítélt szituációnk pusztá tudomásulvétele egyben iróniánk próbája is. Esetünkben e gesztus maga a "termék" - moziklip. Hogy legalább nyomorúságos eszközeinkkel elviselhetőnek ámítsuk, ami egyre kevésbé az.

Mint ismeretes, a süllyedő Titanicon utolsó pillanatokig játszottak a zenészek. Talán éppen esendőségünk dicséretét akarták még hírül adni.

Hafner Zoltán

